

АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ ДО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Бондар В.В., доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

В даній статті розглянуто діяльність органів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення та зазначені в розділі III ст. 213 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)[3,с.160].

Перелік органів, які наділені правом розглядати справи про адміністративні правопорушення, має ряд негативних моментів. Вони пов'язані з тим, що органи адміністративної юрисдикції перебувають у постійній динаміці (реорганізуються, змінюються, спрощуються їх повноваження тощо), що потребує внесення відповідних змін до законодавства про адміністративну відповідальність, а саме в главі 17 КУпАП. Така динамічність законодавства про адміністративну відповідальність впливає на рівень законності та правопорядку в Україні.

Застосовувати норми адміністративного права по одній і тій самій справі можуть декілька правозастосовних органів. Нерідко одна справа передається від одного органу до іншого, при чому кожний із них виконує лише дії, що входять до його компетенції. Таке розмаїття пояснюється великою кількістю адміністративних проступків, які посягають на різні сфери суспільних відносин. Органи (посадові особи), розглядаючи окремий адміністративний проступок, повинен уявляти специфіку відносин, що стосуються справи. Наприклад, логічним є той факт, що справи, які пов'язані з порушенням порядку та умов ведення насінництва, розглядають органи державного контролю в насінництві. Це розмежування компетенцій про розгляд адміністративних правопорушень між органами адміністративної юрисдикції дозволяє на законних підставах кваліфіковано, ефективно та оперативно прийняти рішення по справ.

Деякі питання зазначеної нами проблеми висвітлювались у наукових працях в галузі теорії управління та адміністративного права – В.Б.Авер'янова, В.С.Анджієвського, О.Ф.Андрійко, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, М.І. Єропкина, В.К. Колпакова, В.В. Конопльова. Але детального дослідження цієї теми в Україні не проводилось.

Метою статті є встановлення та розгляд компетентних державних органів влади, які уповноважені чинним законодавством України розглядати справи про адміністративні проступки, а також визначення можливих шляхів удосконалення адміністративної відповідальності.

Залежно від ролі, змісту та обсягу повноважень, форм і методів участі органів (посадових осіб) і громадян, учасників провадження по справах про адміністративні правопорушення можна поділити на декілька груп:

1. Компетентні органи та посадові особи, які уповноважені приймати відповідні акти, складати правові документи, що впливають на справу. До таких органів та посадових осіб належать: по-перше, органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення; по-друге, особи, які мають право складати протокол про адміністративні правопорушення; по-треті, особи, які наділені правом здійснювати процесуально-забезпечувальні міри примусу;

2. осіб, які виявляють безпосередній інтерес до справи. До них належать: по-перше, особи, яких притягують до адміністративної відповідальності; по-друге, потерпілий та його законні представники;

3. особи та органи, які сприяють здійсненню провадження. До цієї групи учасників провадження належать: свідки, експерти, перекладачі.

Деякі вчені до цієї групи відносять також спеціалістів та понять [1; с.133].

У КУпАП не передбачені як учасники провадження спеціаліст та поняті, що на нашу думку потрібно виправити. На практиці спеціаліст та поняті іноді є учасниками провадження.

4. інші особи та органи, які сприяють виконанню постанов по справі, профілактиці адміністративних правопорушень (наприклад, громадські організації, трудові колективи, адміністрації підприємств, установ, організацій).

Більшість справ про адміністративні правопорушення, як свідчить аналіз законодавства та практики, розглядають компетентні органи (як територіальні, так і галузеві) нижчого ієрархічного ступеня (переважно, на рівні району, міста), не підлеглі один одному. Тобто наявні умови існування горизонтальних зв'язків – однакового правового рівня та відсутності підлеглості. Саме тому суттєву роль відіграють горизонтальні зв'язки між органами, які становлять систему адміністративної юрисдикції України. За допомогою саме цих зв'язків в єдину систему об'єднуються органи різних відомств [2,с.133].

Внутрішні зв'язки органів адміністративної юрисдикції України поділяють на горизонтальні та вертикальні.

Горизонтальні зв'язки органів досить різноманітні за своїм характером. Так, розгляд деяких видів адміністративних правопорушень здійснюється спільною юрисдикцією кількох органів (їх посадових осіб). Наприклад, адміністративні штрафи за порушення правил користування транспортом мають право накладати, як органи пасажирського міського (міжміського) транспорту, так і працівники органів внутрішніх справ. Справи про окремі види порушень громадського порядку (наприклад, незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах) мають право розглядати як начальник органів внутрішніх справ, його заступник, так і судді (ст.ст. 44, 221, 222 КУпАП). Така взаємодія дозволяє оперативніше розглядати справи про відповідні проступки, раціонально розподіливши „навантаження” між окремими органами та посадовими особами.

Вертикальні внутрішні зв'язки в системі органів адміністративної юрисдикції України виражені менш виразно, ніж горизонтальні, й характерні, передусім, для галузевих органів, які мають яскраво виражену ієрархічну структуру (центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку (ст. 223 КУпАП); органи державної санітарно-епідеміологічної служби (ст. 236 КУпАП) тощо. Вертикальні зв'язки інших органів зумовлені їх підлеглистю відповідним органам виконавчої влади.

Неоднорідність органів адміністративної юрисдикції та «незавершеність» вертикальних зв'язків між ними потребують створення відповідного координаційного центру, що координував би відповідний вид діяльності. Практика ор-

ганів адміністративної юрисдикції слід постійно узагальнювати, аналізувати. Нині така робота ведеться, але вона має частковий характер (у порівнянні з практикою у кримінальних та цивільних справах) [1, с. 165].

Удосконалення інституту адміністративної відповідальності має здійснюватись не лише шляхом кодифікації його правових норм, а й шляхом організаційного забезпечення діяльності юрисдикційних органів.

Доцільно чіткіше розподілити ролі у самій системі органів адміністративної юрисдикції, упорядкувати інстанції, а не зв'язки між суб'єктами, які розглядають справи про адміністративні правопорушення.

Невиконання вимог закону щодо змісту і форм процесуальних документів, що складаються при розгляді справ про адміністративні правопорушення, нерідко тягне за собою порушення прав та інтересів потерпілих і тих, кого притягують до відповідальності. Доречно було б значно обмежити або навіть взагалі скасувати повноваження адміністративних комісій та виконавчих комітетів місцевих рад щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення та застосування стягнень у вигляді штрафу. Також одним зі шляхів подолання проблем могло б стати запровадження у сфері судочинства інституту адміністративних (громадських, поліцейських) судів, які успішно функціонують у багатьох країнах.

Література:

1. Аверьянов В.Б. Аппарат государственного управления: содержание деятельности и организационные структуры / В.Б. Аверьянов // Учеб. пос. / - К.: Наук. думка, 1990. - С.98.
2. Авер'янов В.Б. Виконавча влада і адміністративне право / В.Б. Авер'янов // Навч. посіб. / - К.: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – С. 133-165.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: за станом на 1 груд. 2014р. / Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Парлам. Вид-во, 2014. – 327 с. – (Бібліотека офіційних видань).
4. Манохин В.Н., Адушкин Ю.С. Административная ответственность в СССР / В.Н.Манохин, Ю.С.Адушкин // Учеб. пос. / - Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1988. – С.
5. Гель А.П., Семаков Г.С. Судові та правоохоронні органи України / А.П.Гель, Г.С.Семаков // Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / - К.: МАУП, 2004. – С. 27-29.
6. Агапон А.Б. Административная ответственность / А.Б. Агапон // Учебник / - М.: Статут, 2000. – С.85-86.